

Aivovammaliitto apunasi

Aivovammaliitto

**Aivovamman ja aivoverenkiertohäiriön saaneen
kohtaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa**

Aivovammaliitto työsi tukena

Aivovammaliitto ry on aivovammautuneiden ja aivoverenkiertohäiriön tai muun aivojen vaurion, kuten aivokuumeen tai aivokasvaimen, sairastuneiden henkilöiden ja heidän läheistensä potilas- vammaisjärjestö.

Liitto edistää aivovammoja, aivoverenkiertohäiriöitä ja muita aivovaurioita koskevaa tietämystä sekä edistää aivoterveysttä. Liitto tekee ennaltaehkäisevää työtä, jonka tavoitteena on vähentää uusien aivovaurioiden syntymistä.

Jäsenistöömme kuuluu vammautuneiden ja sairastuneiden ihmisten ja heidän läheistensä lisäksi terveydenhoitoalan ammattilaisia, joiden kanssa verkostoituminen on tärkeä osa Aivovammaliiton ja siihen kuuluvien aivovamma- ja avh-yhdistysten toimintaa. Aivovammaliitto tuo muun muassa esiin kohderyhmiensä tarpeita, kuten oikeutta saada palvelu- ja kuntoutussuunnitelmat.

Tervetuloa tutustumaan toimintaamme!

Aivovammaliiton toimintaan kuuluu muun muassa

- Vertaistuki
- Kokemustoiminta
- Neuvonta
- Monikanavainen viestintä, Aivoitus-lehden ja esitteiden julkaiseminen
- Kurssien järjestäminen
- Yhdistystoiminnan tukeminen
- Luentoja ja webinaarien järjestäminen

Suomessa yli 60 000 henkilöä saa vuosittain aivovamman tai aivoverenkiertohäiriön, aivokasvaimen sairastuu noin tuhat ja aivokuumeeseen

noin 400 suomalaista. Erilaisten aivovaurioiden jälkitilan oireiden kanssa elää yli 200 000 henkilöä. Jälkitilalla tarkoitetaan vaurion jälkeisiä pitkäaikaisia tai pysyviä oireita. Kun mukaan lasketaan heidän läheisensä, aivovaurio koskettaa yli miljoonaa suomalaista.

Aivovamma ei ole synnynnäinen, vaan tapaturman aiheuttama

- Aivovamma ei useimmiten näy päälle päin.
- Aivovammoista 60 % syntyy kaatumis- ja putoamistapaturmissa, 20 % liikenneonnettomuuksissa, 5–10 % pahoinpitelyn seurauksena ja 2–9 % urheilussa.
- Työikäisten vakavista vammoista valtaosa aiheutuu liikenneonnettomuuksista.
- Ikäihmisillä kaatumiset ovat vakavien aivovammojen tavallisin syy.
- Kaikista aivovammoista 2/3 aiheutuu miehille.
- Aivovamma on alle 45-vuotiaiden yleisin välitön kuolinsyy.

Aivovammat ja niiden oireet ovat monimuotoisia ja yksilöllisiä. Aivovamman jälkitilan tyypillisimpiä oireita ovat oiretiedostamattomuus, voimakas väsymys eli fatiikki, muistin häiriöt, aloitekyvyn heikkeneminen, hitaus ja käyttäytymisen muutokset.

Aivoverenkiertohäiriö

Aivoverenkiertohäiriöistä yleisin on aivoinfarkti, jossa verisuoni tukkeutuu. Kansanomaisesti puhutaan aivoveritulpasta. Aivoinfarktin saa vuosittain noin 18 000 suomalaista.

Aivoverenvuodon, jossa verisuoni repeää ja veri vuotaa aivoihin tai kallon sisälle, saa vuosittain noin 1 800 suomalaista.

Tilapäisen aivoverenkierron häiriön eli TIA-kohtauksen saa noin 5 000 suomalaista vuodessa. Kohtaus kestää yleensä alle tunnin, tyypillisimmin 2–15 minuuttia.

Suurin osa aivoverenkiertohäiriöistä tapahtuu ikääntyville ihmisillä eli yli 65-vuotiaille, mutta työkäisiä on neljäsosa sairastuneista. Vuosittain noin 600 nuorta, eli alle 50-vuotiaasta, sairastuu aivoinfarktiin.

Aivoverenkiertohäiriön oireita

Aivoverenkiertohäiriön tyypillisiä oireita ovat esimerkiksi:

- puhe muuttuu epäselväksi tai puuroutuu, sanoja ei löydy
- toinen suupieli roikkuu
- toisen puolen käden tai jalan (tai molempien) voimat tai tunto häviävät
- toinen silmä tai puoli näkökenttää sokeutuu tai tulee kaksoiskuvia
- huimaus/tasapainohäiriö ja kävelyvaikeus

Oireet alkavat äkillisesti ja ovat useimmiten kivuttomia.

Aivoverenvuotoon voi kuitenkin liittyä äkillinen ja voimakas päänsärky.

Oireet aivoverenkiertohäiriön jälkeen

Aivopuoliskoilla on osittain eri tehtäviä. Siksi oikean aivopuoliskon vaurio voi näkyä eri tavoin kuin vasemman aivopuoliskon vaurio. Vaikka oireet menisivätkin ohi, aivoverenkiertohäiriön syy pitää selvittää nopeasti ja aloittaa ehkäisevä hoito. Näin voidaan estää aivoverenkiertohäiriön uusiutuminen.

Vaurio vasemmassa aivopuoliskossa

Vasemman puolen vaurio aiheuttaa usein oireita kehon oikealle puolelle, kuten:

- oikean puolen halvaus
- tuntohäiriöitä oikealla puolella
- näkökenttäpuutos oikealla puolella
- puheen tuottamisen ja ymmärtämisen vaikeuksia (afasia)
- lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen vaikeuksia
- kielellisen muistin häiriöitä
- tahdonalaisten liikkeiden vaikeutta (apraksiat)
- tilan hahmottamisen vaikeutta (visuokonstruktiivinen häiriö)

Vaurio oikeassa aivopuoliskossa

Oikean puolen vaurio näkyy usein oireina kehon vasemmalla puolella, kuten:

- vasemman puolen halvaus
- tunteiden häiriöitä vasemmalla puolella
- näkökenttäpuutos vasemmalla puolella
- vasemman puolen huomiotta jääminen (neglect)
- tarkkaavuuden häiriöitä
- näkömuistin häiriöitä
- vaikeutta hahmottaa ja käsitellä tilasuhteita
- sairauden tai oireiden heikkoa tiedostamista (anosognosia)

Aivovammaliiton kurssitoiminta ja sopeutumisvalmennuskurssit

Aivovammaliiton kurssitoiminnan tavoitteena on auttaa vammautunutta tai sairastunutta henkilöä ja hänen läheisiään muuttuneessa elämäntilanteessa.

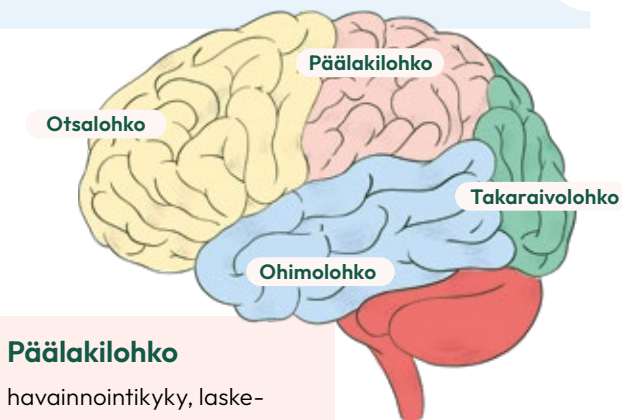
**Aivovaurion kanssa oppii selviytymään.
Me Aivovammaliitossa autamme.**

Otsalohko

ajattelu, suunnittelukyky, ongelmanratkaisu, tunteet, tajunta, luovuus, muistiin liittyviä toimintoja, tarkkaavaisuus, puheen tuotto, osa liikeaivokuorta

Ohimolohko

muisti, kuulo, tunteiden säätely, kielellisiä toimintoja, näköaistimusten tulkintaa

Päälakilohko

havainnointikyky, laskeminen, kirjoittaminen, osa liikeaivokuorta, näkö- ja kuuloaistimusten tulkinta, muistiin liittyviä toimintoja

Takaraivolohko

näkö

Aivovammaliitto järjestää ryhmämuotoista kurssitoimintaa STEAn rahoituksella sekä aivovamman että aivoverenkiertohäiriön saaneille sekä lisäksi aivovammautuneille ihmisille suunnattuja sopeutumisvalmennuskursseja vakuutusyhtiöiden tai hyvinvointialueen maksusitoumuksilla. Kurssitoiminnassa ja sopeutumisvalmennuskursseilla saadaan tietoa aivovaurioista, vaihdetaan kokemuksia ja käsitellään vamman tai sairastaumisen aiheuttamia muutoksia. Kurssien sisältö vaihtelee kurssin teeman mukaan. Kurssien tavoitteena on sekä auttaa aivovaurion saanutta henkilöä ja hänen läheisiään muuttuneessa elämäntilanteessa että tukea oman elämäntilanteen jäsentämisessä ja omien tavoitteiden saavuttamisessa.

Kursseille osallistuminen on ajankohtaista silloin, kun ollaan tottumassa uudenlaiseen elämään ja kaivataan vertaiskontakteja arjen hallinnan tueksi. Kurssilta voi saada tukea parisuhteeseen, muuttuneeseen perhelähtöön tai uuteen elämänvaiheeseen ammattilaisten ja vertaisten tuella. Ryhmämuotoisilla kursseilla ei ole mahdollisuutta kriisiterapiaan. Aivovammaliitto järjestää kurssia nyt myös verkossa!

Katso lisää osoitteesta aivovammaliitto.fi

Vertaistuki

Vertaistuessa samanlaisen elämäkokemuksen jakavat ihmiset tukevat toisiaan joko kaksin tai ryhmässä. Vertaistuki on arvokas lisä tukemaan ammatillista työtä.

Aivovammaliitto organisoii valtakunnallista vertaistukitoimintaa, jotta jokaisella aivovammautuneella tai aivoverenkiertohäiriön tai muun aivojen vaurion saaneella ihmisellä sekä hänen läheisellään olisi mahdollisuus vertaistukeen paikkakunnasta riippumatta. Vertaistukea on tarjolla puhe- limitse, ryhmächatissä sekä vertaistuellisissa tapahtumissa. Aivovamma- ja AVH-yhdistykset järjestävät myös paikallista vertaistukitoimintaa. Aivovammaliitto kouluttaa vapaaehtoisia vertaistukijoita eri tehtäviin. Oman tai läheisen vammautumiseen pitää olla sopeutunut, ennen kuin vertaistukijaksi voi ryhtyä. Lisäksi tarvitaan kykyä kuunnella, halua auttaa ja riittävästi aikaa toimintaan sitoutumiseen.

Eri puolilla Suomea järjestetään lisäksi Aivovammaliiton koordinoimaa Juttutupa-toimintaa henkilöille, joilla on afasia, sekä Koppi arjesta -toimintaa työikäisille aivovamman tai aivoverenkiertohäiriön saaneille ihmisille.

Kokemustoiminta

Aivovammaliitto kouluttaa yhdessä Kokemustoimintaverkoston kanssa vammautuneita ja sairastuneita ihmisiä ja heidän läheisiään kokemustoimijoiksi. Kokemustoimijat voivat muun muassa kertoa oman tarinansa erilaisissa tilaisuuksissa.

Kokemustoimija on asiantuntija, joka on koulutettu kertomaan oman tai läheisensä vammautumisesta tai sairastumisesta ja sen vaikutuksista elämään. Kokemustoimija voi auttaa aivovaurion saaneen äänen esiin tuomista, huomioimista ja parantaa toiminnan tai palvelun laatua.

Mitä enemmän sosiaali- ja terveysalan henkilöstö ymmärtää vammaisten ja sairastuneiden ihmisten ja heidän läheistensä kokemuksia hoidosta, kuntoutuksesta, palveluiden tarpeesta ja suunnittelusta, sitä paremmin se pystyy asiakkaitaan tukemaan. Voit tilata kokemustoimijan kertomaan oman tarinansa joko kokemuspankki.fi-sivuston kautta tai Aivovammaliitosta.

Yhdistystoiminta

Aivovammaliittoon kuuluvilla aivovamma- ja avh-yhdistyksillä on toimintaa lähes sadalla paikkakunnalla ympäri suomen. Yhdistykset tarjoavat monenlaista kohtaavaa toimintaa. Voit tutustua yhdistyksiin osoitteissa aivovammayhdistykset.fi ja avhyyhdistykset.fi

Viestintä

Voit tilata Aivovammaliitosta eri oirekuviin pureutuvia esitteitä ja jakaa niitä asiakkaillesi.

Voit tilata ammatilaisille suunnatun uutiskirjeen ja Aivoitus-lehden, joista saat tuoreeltaan tietoa, miten Aivovammaliitto voi auttaa sinua työssäsi.

Aivovammaliitto ry

Aivovammaliitto ry on aivovammutuneiden henkilöiden sekä aivo-verenkiertohäiriön tai muun aivojen vaurion sairastaneiden ihmisten, heidän läheistensä ja alan ammattilaisten oma järjestö. Lue lisää aivojen vaurioista ja tule mukaan toimintaamme osoitteessa aivovammaliitto.fi tai soittamalla Aivovammaliiton järjestösihteerille numeroon 050 408 7095 arkisin klo 9–15 tai lähetä sähköpostia tiedotus@aivovammaliitto.fi.

Kaikki yhteystiedot:

aivovammaliitto.fi

aivovammayhdistykset.fi

avhyyhdistykset.fi

Julkaisija: Aivovammaliitto ry 2026

Toimitustyö: Viestintävastaava,

päätoimittaja **Pia Kilpeläinen**

Taitto: **Jutta Kivilompolo**

Paino: Savion kirjapaino

Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA